

Изјаве председника Русије Владимира Путина и шефа „Гаспрома“ Алексеја Милера о коначном отказивању пројекта „Јужни ток“ одјекнуле су у Србији као бомба. Иако је овакав радикалан потез био најављен још пре неколико месеци, када је Путин криптично изјавио да „Јужни ток“ „може и заобићи ЕУ“, већина аналитичара и цела српска јавност (укључујући и аутора овог текста) очекивали су да је у питању „само блеф“, и да ће Москва питање гасовода „регулисати са Бриселом“ чим се „мало смире страсти око Украјине“, односно „чим стегну први зимски мразеви“. Да се Русија, међутим, не игра олако са инвестицијама од више десетина милијарди долара Путин нам је доказао тако што је потписао уговоре са озбиљнијим и поузданијим партнерима у Кини и, како се испоставило, Турској, и одлучио да руски извоз гаса повећа на рачун ових земаља, које су оберучке прихватиле економску прилику коју је ЕУ одбацила.

Србија се у свему томе нашла на положају колатералне штете у сукобу Брисела и Москве, будући да би наша земља вероватно највише профитирала од „Јужног тока“. За Аустрију, Мађарску или Италију у питању би био само додатни правац испоруке нешто јефтинијег гаса, дакле један профитабилан посао. Бугарска је земља која највише зависи од увоза руског гаса и која би изузетно много добила од директне гасне везе са Русијом (транзит гаса да не помињемо), али Бугарска као чланица ЕУ има на располагању механизме да, као што је Путин и поменуо, тражи компензацију пропуштене користи од Брисела, који ју је и натерао да пројекат саботира. Али Србија нити има начина да надокнади преко потребни повољни гас из Русије (већ зависи од изузетно скупог транзита кроз националну мрежу Мађарске), већ нема ни коме да се пожали због штете коју ће претрпети. При томе, наравно, не треба сметнути с ума да је српска политика протеклих месец дана била безмало идентична бугарској, која је довела до прекида пројекта. Бугари, наиме, попут српских власти, нису ниједном изјавили да намеравају да одустану од пројекта, већ само да „Москва и Брисел прво треба да се договоре“. На то је Београд додавао објективну околност да не можемо почети да градимо „Јужни ток“, а да је он доведен у питање у Бугарској – али та објективна

Шта нас је све „Јужни ток“ научио о Европској унији?

Пише: Никола Танасић
четвртак, 04 децембар 2014 22:00

околност није спречила Мађаре и Аустријанце да лобирају за пројекат кудикамо снажније и директније од Србије, која је управо од њега требало највише да профитира (јер би са њиме постала главно енергетско чвориште на Балкану, да не помињемо да је реч о инвестицији четири пута већој од укупног обима страних инвестиција ове године).

Како ће се ситуација око „Јужног тока“ даље расплитати у земљама региона и централне Европе остаје да се види, али је овај изненадни епилог највећег инфраструктурног пројекта на Балкану већ довољан да се „подвуче црта“ и да погледамо шта смо све научили из ове приче о економији, енергетици и политици ЕУ, због чијих је интереса и тржишта цели пројекат и замишљен, а која га је из политичких разлога саботирала.

1. □ „Слободно тржиште“ у ЕУ не постоји

Идеја „слободног тржишта“ и „заштите конкуренције“ веома лепо звучи када сте земља-кандидат за ЕУ, и када сте приморани да уништавате сопствену царинску политику и укидате субвенције домаћој привреди у име „челичног закона понуде и потражње“. Међутим, прича око „Јужног тока“ показала нам је да се понуда и потражња и слободно тржиште узимају у обзир, само када мала, неразвијена и политички нестабилна држава европске периферије треба да „ослободи“ своје тржиште за „здраву конкуренцију“ моћнијих, богатијих и технички напреднијих компанија са Запада, али никако када неки производ треба „слободно пласирати“ на тржиште Европе. Заиста, није никаква тајна да ЕУ са слободним тржиштем нема никакве везе, и да је овај парадржавни систем прави мастодонт недотупавне бирократије, прескупе и претеране администрације и регулисаног тржишта у размерама којих се не би постиделе ни многе државе некадашњег Источног блока. Али се ово „тржишно лицемерје“ нигде не очитује тако јасно, као у случају „Јужног тока“. Постоји потражња за руским гасом у Европи.

Шта нас је све „Јужни ток“ научио о Европској унији?

Пише: Никола Танасић
четвртак, 04 децембар 2014 22:00

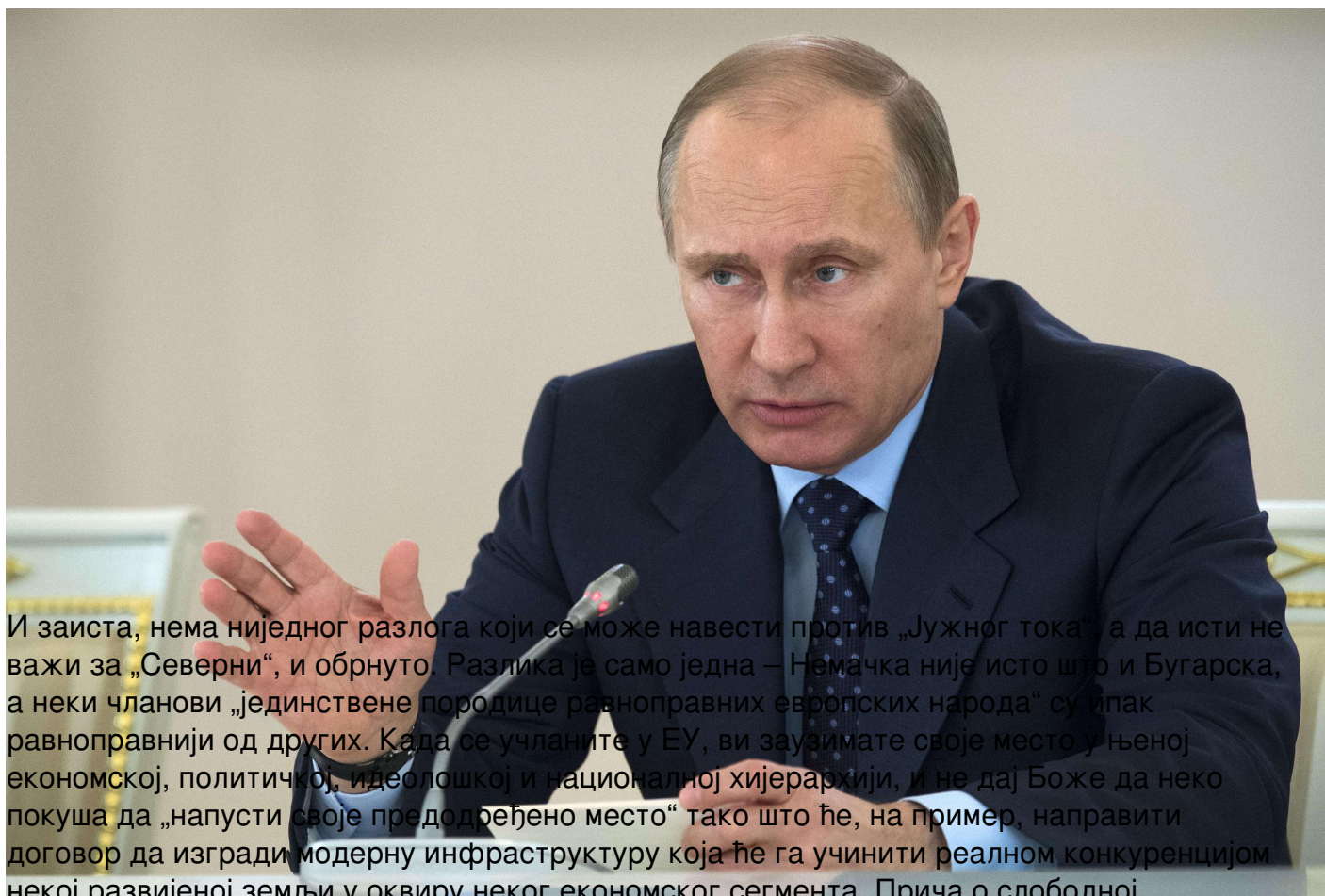
Купци су заинтересовани да га купују што више и што јефтиније, као и да испоруке буду поуздане и предвидљиве. Продавцу је у интересу да прода што је више могуће свог ресурса, и спреман је да уложи енормна средства у изградњу транспортне инфраструктуре која ће омогућити управо оно што хоће тржиште.

Али Бриселску бирократију не занима шта хоће тржиште, нити шта им поручују шефови њихових највећих индустријских и енергетских предузећа. Уместо економијом, ЕУ се бави идеологијом – „слободно тржиште“ у случају „Гаспрома“ постаје „руски монопол“, „редовно и поуздано снабдевање гасом“ постаје „енергетска зависност“, а сам гас – „политичко оружје Москве“. Замислите да неки српски или бугарски чиновник поручи Бриселу да му претприступне фондове као оружје? Или Немачкој да „не може власник малина истовремено бити и власник камиона“? У питању су оптужбе које немају никакве везе са економијом, већ са старом и добро познатом политиком „Европе“ према Русији. И у спровођењу те политике не бирају се средства. Фамозни „Трећи енергетски пакет ЕУ“, који прописује да „продавац гаса не може истовремено бити власник транспортне инфраструктуре“ и да „50% капацитета мора бити на располагању другим произвођачима“ специјално је дизајниран да би био клип у точковима „Јужног тока“ (и специјално усвојен тек након завршетка „Северног тока“, како не би блокирао тај пројекат који је у интересу Немачке). Замислите да извозите малине из Србије за ЕУ, и хоћете да купите своје хладњаче, јер Вам услугу транспорта прескупо наплаћују, а да Вам ЕУ каже да „не може власник малина истовремено бити и власник камиона“, и да инсистирају да се „српске малине могу испоручивати тим камионом у ЕУ, само ако 50% одсто камиона напуните малинама из Пољске и Шкотске“? И заиста, како се очекује од Русије да у гасовод који спаја Русију са Европом упумпава гас који није руски? И какве то везе има са слободом тржишта, или са елементарном економском логиком?

2. „Шта је дозвољено Јупитеру, није дозвољено бику“

Ова питања небројено пута постављали су руски званичници и чак лично руски председник, који се подсетио старе латинске пословице „*quod licet Iovi, non licet bovi*“ („шта је дозвољено Јупитеру, није дозвољено бику“), инсинуирајући на чињеницу да је потпуно аналоган пројекат „Северног тока“, који руски гас, уместо у сиромашне колоније Балкана шаље у развијену и енергетски гладну Немачку, реализован рекордном брзином и без икаквих препрека. Заобиђена Пољска, која је тада излазила са веома сличним аргументима попут данашњих украјинских, у потпуности је игнорисана, и никоме у Немачкој није пало на памет да упозорава Русе да „не користе гас као оружје“, или да се вајка како је тиме угрожена „енергетска независност Немачке“. Ништа слично није могло да се чује ни у Турској у време када је ова земља „Плавим током“ спојена с Русијом по дну Црног мора, обилазећи неугодну Грузију.

И заиста, нема ниједног разлога који се може навести против „Јужног тока“, а да исти не важи за „Северни“, и обрнуто. Разлика је само једна – Немачка није исто што и Бугарска, а неки чланови „јединствене породице равноправних европских народа“ су ипак равноправнији од других. Када се учланите у ЕУ, ви заузimate своје место у њеној економској, политичкој, идеолошкој и националној хијерархији, и не дај Боже да неко покуша да „напусти своје предодређено место“ тако што ће, на пример, направити договор да изгради модерну инфраструктуру која ће га учинити реалном конкуренцијом некој развијеној земљи у оквиру неког економског сегмента. Прича о слободној конкуренцији, као и прича о слободи у ЕУ уопште има само један смер, и креће од развијених земаља „Старе Европе“ са Немачком на челу ка неразвијеним, осиромашеним и колонизованим земљама „Нове Европе“, чије је место у „европској породици“ да „ћуте и раде шта им мама и тата кажу“. Зна се коме су дозвољени протекционизам, субвенције

сопствене економије и за кога се могу чинити „изузеци из европских правила“. Као што се зна за кога је гас – гас, а за кога „руско оружје“. Уосталом, након што је Немачка намирила своје потребе за гасом преко „Северног тока“, Брисел је сместа забранио Русији да овај гасовод користи у пуном капацитету, и да га продужи до Холандије и Британије.

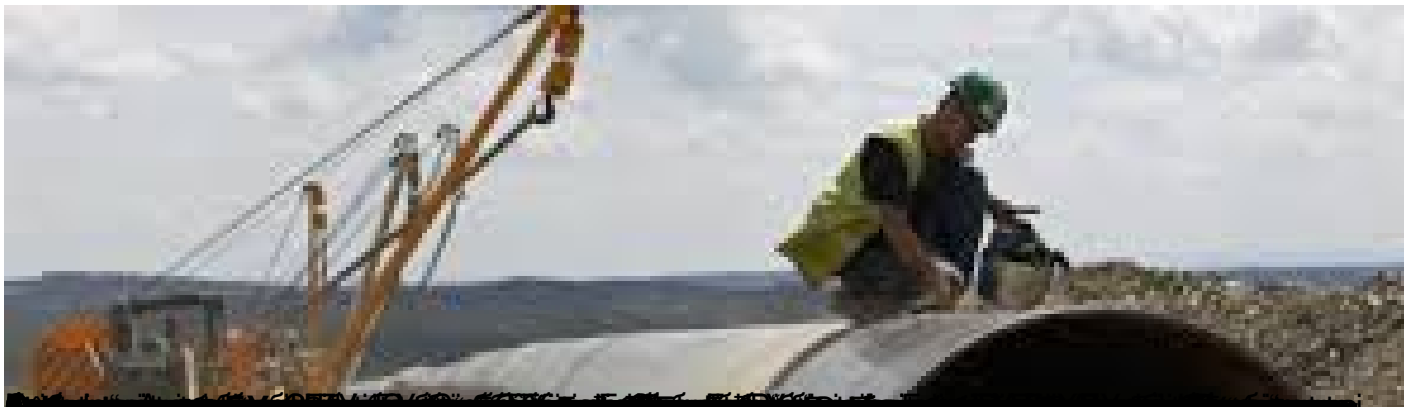
3. ЕУ није у интересу развој Балкана

Када се говори о „Јужном току“ најчешће се инсистира на чињеници да је реч о „заобилазној траси око Украјине“ и потпуно заборавља да је истовремено реч о гасоводу који треба значајно да стабилизује снабдевање Балкана овим енергентом, који представља изузетно важну компоненту европске економије. Економија је данас игра великих цифри, и ако фабрике у Бугарској и Србији одједном добију јефтинији гас, њихово пословање постаје конкурентније и ослобађају се извесни ресурси за развој и инвестиције, а тржиште постаје примамљивије за странце који у овим земљама желе да производе. Најзад, чак и када је реч само о изградњи гасне мреже за снабдевање и грејање домаћинства, или о обезбеђивању алтернативног горива за топлане, у питању су пројекти који ангажују раднике и предузећа, отварају радна места и доносе добит. Ствар је у томе, што ЕУ уопште није у интересу да се Балкан развија, још мање да се развија самостално, а поготово јој је неприхватљиво да на том развоју зарађује Русија. Неразвијен и сиромашан Балкан под окриљем царинске зоне ЕУ представља заштићено тржиште за производе западноевропских фабрика и извор јефтине радне снаге која те исте производе може да учини конкурентним на међународном тржишту. Минорни и успорени раст привреде и стандарда грађана у региону служи искључиво као подстицај потражњи и потрошњи европских производа. Истовремено, инвестиције која се доносе у Србију не обезбеђују земљи никакву компаративну предност, нове технологије и развој, јер се све те фабрике и сва та технологија (за разлику од циновских државних предузећа) лако спакују на камионе и одвезу из земље када фабрика престане да буде рентабилна.

Шта нас је све „Јужни ток“ научио о Европској унији?

Пише: Никола Танасић

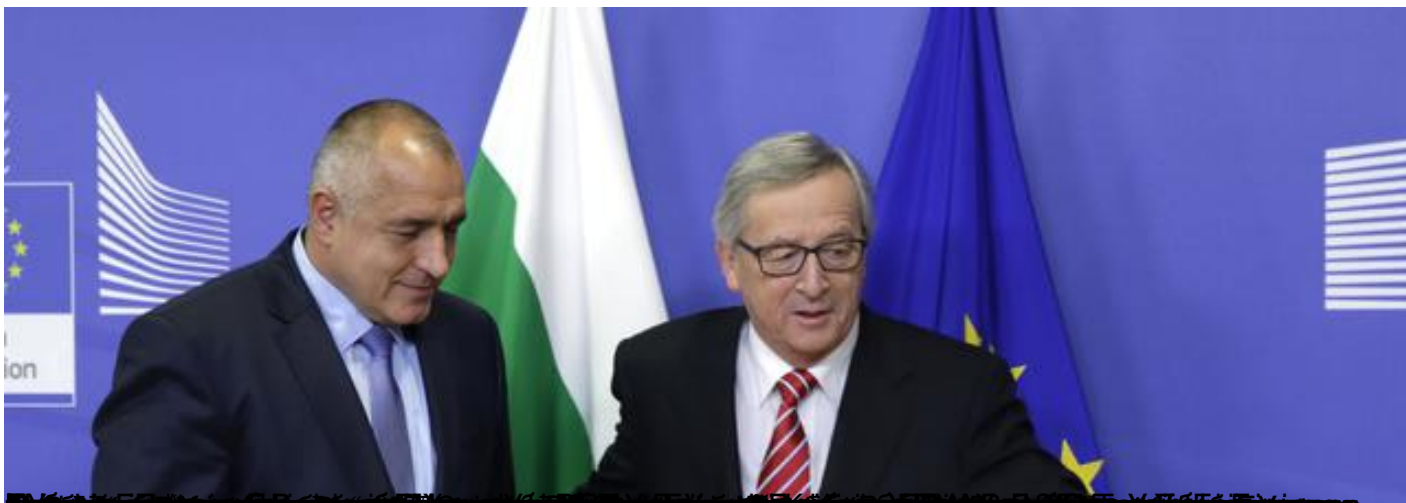
четвртак, 04 децембар 2014 22:00

Шта нас је све „Јужни ток“ научио о Европској унији?

Пише: Никола Танасић

четвртак, 04 децембар 2014 22:00

Шта нас је све „Јужни ток“ научио о Европској унији?

Пише: Никола Танасић

четвртак, 04 децембар 2014 22:00

Шта нас је све „Јужни ток“ научио о Европској унији?

Пише: Никола Танасић

четвртак, 04 децембар 2014 22:00

